

окремий етап становлення та розвитку української держави з притаманними саме йому як політичними, так і державно-правовими процесами.

Література:

1. Бойко І. Й. Держава і право Гетьманщини. - Львів: Світ, 2000. - С. 109.
2. Биркович О. І. Судова система Української держави (Гетьманщини) 1648-1657 рр. / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – Київ, 2004. - С. 4.
3. Гуржій О. Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: кордони, населення, право.– К.: Основи, 1996.– 223 с.
4. Іванов В. М. Історія держави і права України : підручник. / В.М. Іванов - К.: КУП НАНУ, 2013. - 892с.
5. Лашенко Р. Копні суди в Україні, їх походження, компетенції і устрій // Збірник Правничої комісії Наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка.– Львів 1926.– Вип. 1.– С. 24–29.
6. Сиза Н. Судочинство України-Гетьманщини як символ свободи і незалежності українського народу // Матеріали науково-практичної конференції “Актуальні проблеми захисту прав і свобод людини в Україні”. – К., 2000. – С. 431–437.
7. Смолій В., Степанков В. Українська державна ідея. Проблеми формування, еволюції, реалізації.– К., 1997.– 612 с.
8. Черкаський І. Громадський (копний) суд на Україні-Русі XVI-XVIII ст. // Праці комісії для виучування історії західноруського та українського права. - Випуск 4. – Київ, 1928. - С. 69.

Батієвська М.

(наук. кер. – доц. Лобач К. В.)

*студентка IV курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС: ВІД РАДЯНСЬКИХ ЧАСІВ ДО СЬОГОДЕННЯ

У житті кожної держави є події, які визначають подальший шлях її розвитку, зміни її історії, духовності. Такими подіями в житті нашої країни стали проголошення її незалежності 24 серпня 1991 року, а також прийняття Конституції 28 червня 1996 року, відштовхуючись від яких, розпочався відлік історії нової держави – України, а отже розпочалися зміни в законодавстві для пристосування його потребам сьогодення. Становлення України як незалежної, правової та демократичної держави зумовило необхідність перегляду та вдосконалення її нормативно-правових актів.

Законодавство України є цілком кодифікованим. Дану кодифікацію можна поділити на дві групи: старі (ще радянські) кодекси, які є чинними на території нашої держави, та нові кодекси, які виникли, змінювалися в незалежній Україні. До першої групи належать: житловий кодекс, кодекс про адміністративні правопорушення, кодекс законів про працю, а до другого – кримінальний, цивільний процесуальний, кримінальний процесуальний, сімейний, митний, податковий, бюджетний, господарський, господарський процесуальний, водний, цивільний, адміністративного судочинства, земельний кодекси.

Кодекси, що належать до першої групи, тобто ті, що залишилися у спадок від Радянського Союзу, перебувають у меншості і потребують подальшого осучаснення, оновлення, бо багато із їхніх норм не відповідають відносинам, котрі складаються в сучасному суспільстві.

З іншого боку постає питання – а чи є досконалішими сучасні кодекси? У цій статті ми намагатимемося визначитися щодо цього питання на прикладі Цивільного кодексу України, прийнятого 16 січня 2003р. Верховною Радою України [4]. Він є класичним кодексом, регулює одні з найважливіших сфер суспільних відносин – майнові і особисті немайнові відносини. У Цивільному кодексі України відбулося значне оновлення багатьох цивільно-правових норм, зміст його складає велика кількість новел у регламентації відносин цивільного обігу.

Досить довгий час цивільне право в Україні розвивалося в рамках радянського цивільного права. Боротьба різних підходів, старої та нової цивілістичної концепції позначилася на принципах і змісті попередника Цивільного кодексу України 2003р.– Цивільного кодексу УРСР 1963р. [5].

Саме Цивільному кодексу Української Радянської Соціалістичної Республіки 1963р. належить важливе місце у процесі становлення основ цивільного права. ЦК УРСР 1963 р. був кодифікованим актом, що регулює цивільно-правові відносини. Він прийнятий 18 липня 1963 р. і набув чинності 1 січня 1964 р. (зберігав чинність до 1 січня 2004 р.). У свою чергу Цивільний кодекс України є однією з форм кодифікації цивільного законодавства і являє собою єдиний законодавчий акт, в якому систематизовано цивільно-правові норми. Він складається із Загальної та Особливої частин [1].

У ЦК УРСР 1963 р. залишилося досить багато незрозумілого. Зокрема не визначене співвідношення понять «організація», «підприємство», «установа», якими оперує законодавець. Немає також визначення цих категорій. Кодекс не містить норм, спеціально присвячених визначенню об'єктів права. Вони частково містяться в окремих главах розділу «Право власності». Проте у «Загальних положеннях» значна увага приділена угодам (правочинам). Детальніше регламентована форма правочинів, а також підстави й наслідки визнання угод недійсними. Крім того, розділ I доповнений положеннями про представництво і довіреність.

Цивільний кодекс України схожий з ЦК УРСР 1963 р., проте є деякі правові основи, які були відсутні в останньому, але були закріплені і гарантувалися ще ЦК УРСР 1922 р. У ЦК УРСР 1963 р. не було розділу, присвяченого праву приватної власності на протигагу ЦКУ 2003 р., згідно якого земля стає специфічно важливим об'єктом, що переходить у приватну власність (третья книга, гл.27 ЦКУ) на протигагу ЦК УРСР 1922 р., де земля була виключно правом власності держави.

У чинному цивільному законодавстві особистості відводиться центральне місце, а радянське право розглядає особистість як другорядну категорію після держави і суспільства. Ця норма кодексу в нашій демократичній, суверенній, незалежній, соціальній і правовій державі суперечила ст.5 Конституції України, де носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, а всі інші суб'єкти другорядними [3, с.3].

Цивільний кодекс України став більш підготовлений до потреб, проблем сьогодення. У джерелі права з'явилися глави про ренту (гл.56), довічне утримання (догляд) (гл.57), виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських і технологічних робіт (гл.62), послуги (гл.63), перевезення (гл.64), транспортне експедирування (гл.65) та деякі інші, крім того з'являються такі інститути, як сервітут (обмежене право користування землею), емфітевзис (довгострокове, відчужуване та успадковуванеречове право на чуже майно), суперфіцій (спадкове і відчужуване право на користування будівлею, що зведена на чужій землі), також розширено перелік зобов'язань.

Порівняно із цивільним законодавством попередніх років ЦК України 2003 року ширше регулює інститут зміни осіб у зобов'язанні.

Зазначимо, що ЦК УРСР 1963 р. охоплював лише ті особисті відносини, які пов'язані з майновими відносинами, і не зачіпав немайнових відносин, зокрема таких, як: право на таємницю кореспонденції, право на інформацію, право юридичної особи, що є суб'єктами підприємницької діяльності [2, с.5](останні відносини потрібні в теперішньому сьогоденні для розвитку ринкових відносин).

Норми нового ЦК України надали суттєвий поштовх розвитку фундаментальних цивілістичних досліджень в Україні, зокрема і вчення про захист суб'єктивних цивільних прав.

Таким чином, зміст Цивільного кодексу України складають норми, які містять новації, на підставі яких та у взаємодії з господарським, трудовим, сімейним кодексами України, суб'єкти права вступають один із одним у відповідні правовідносини, структура кодексу надає можливість регулювати ці відносини на сучасному етапі більш повно, ніж його попередники.

Література:

1. Варшавський К. М. Цивільне право в СРСР / К.М. Варшавський. – М., 2000. – 115 с.
2. Новий Цивільний кодекс: Що треба знати підприємцям / М.Орлов, М.Сегеда. – К., 2004. – 141 с.
3. Конституція України. Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Цивільний кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
5. Цивільний кодекс Української Радянської Соціалістичної Республіки від 18.07.1963.р. № 1540-VI[Електронний ресурс] /Верховна Рада УРСР. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

Куценко В.

(наук. кер. – доц. Лобач К. В.)

студентка III курсу історичного факультету

Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка

Олефіренко А.

студент IV курсу історичного факультету

Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка

ПОЛІТИКА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ (КВІТЕНЬ – ГРУДЕНЬ 1918 РОКУ)

Українською Державою, або ж Гетьманатом Скоропадського, прийнято називати Україну, що постала після доби Української Народної Республіки, внаслідок державного перевороту. Очолювана гетьманом Павлом Скоропадським, держава проіснувала недовго: з 28 квітня по 14 грудня 1918 року. Проте, незважаючи на коротке існування, Гетьманат мав усі ознаки повноцінної держави, а саме: визначені кордони, адміністративно-територіальний устрій, повноправного очільника, уряд, тощо.

Недивлячись на тяжкі випробування, головним з яких була явна ворожість сучасників і всілякі перепони, які не дозволяли вести планомірну державну діяльність, Українська Держава активно проводила зовнішню та внутрішню політику. Зовнішньополітично Гетьманат був визнаний 30-ма державами, багато з яких були представлені на рівні послів. У внутрішній політиці орієнтир йшов на збереження козацьких традицій та їх впровадження на даному етапі розвитку держави.

Дослідженню різних аспектів історії Української Державиприсячені роботи Ю. Терещенка, В. Потульницького, В. Масненка та інших. Цікавою є точка зору С. Постернака, який виокремлює саме здобутки Гетьманату, і переконує, що Українська Держава, насправді отримала багато часу [2]. Проблема соціальних вимірів внутрішньої політики знайшла відображення у праці нашої землячки, Л. Жванко. Саме її монографія стала нашим основним джерелом для написання даної статті[1].

Необхідно зауважити, що при створенні правової системи гетьманська адміністрація пішла шляхом рецепції тих нормативних актів колишніх режимів, які не суперечили соціально-економічним і політичним інтересам Української держави. Так, 16 травня Міністерство праці розповсюдило циркуляр “Про закони, циркуляри і розпорядження Російського уряду і Центральної ради”, за якими всі акти трудового законодавства, “якщо вони не скасовані Урядом Української Держави”, зберігають свою чинність[2].

Стосовно обраної тематики, то її вибір багато в чому пояснюється тим, що саме за часів Гетьманату Скоропадського вперше в історії України було утворено державний орган, який